

De iis, qui dicunt resurrectionem mortuorum non esse

Περὶ τῶν λεγόντων μὴ εἶναι ἀνάστασιν

Φρονῶν τὰ τῶν ἐθνῶν, καὶ λέγων ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν! Ἦν στόμα ἐβδελυγμένον καὶ τοῦ Θεοῦ ἀλλότριον, δι' οὗ ὁ Διάβολος λαλεῖ, ὁ ψεύστης καὶ τοῦ ψεύδους δημιουργός! Ἦν στόμα ψευδές, μᾶλλον δὲ τάφος ἀνεωγμένος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προσφέρων τὸ πονηρὸν καὶ λέγων· οὐκ ἔστιν ἀνάστασις νεκρῶν! Πῶς οὐκ ἐτρόμασας ἀνοιξαί σου τὸ ἀπαίδευτον στόμα καὶ ὑβρίσαι Χριστὸν τὸν πρωτότοκον ἐκ νεκρῶν; Πῶς οὐκ ἔχανεν ἡ γῆ καὶ κατέπιε σε ζῶντα; Πῶς οὐκ ἐπάταξέ σε Ἄγγελος ὁ τὴν ἀνάστασιν κηρύξας καὶ εἰπὼν ταῖς γυναίξιν, ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν, ἡ ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων; Πόθεν σε τὰ 276 ἔξομεν; Μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἢ μετὰ τῶν Χριστιανῶν; Τίνα σε ὀνομάσομεν; Ἐ276 θνικὸν ἢ Χριστιανόν; Ἀλλὰ μὴ γένοιτο Χριστιανὸν ὀνομάσαι σε οὕτω φρονοῦντα· οἱ γὰρ οὕτω φρονοῦντες οὐκ ὀφείλουσι λέγεσθαι Χριστιανοί· εἰ δὲ καὶ αὐτοὺς ὀνομάζουσι Χριστιανούς, ἑαυτοὺς φρεναπατῶσι· οὐ γὰρ ἔστι τὸ μέρος αὐτῶν μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ χαρισαμένου ἡμῖν τὴν ἀνάστασιν, ἀλλ' ἐν τῇ γεέννῃ ἔσται ἡ μερὶς αὐτῶν, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβέννυται· ὁ γὰρ τὴν ἀνάστασιν μὴ προσδοκῶν καὶ πιστεύων, καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη. Τί σε οὖν καλέσω, ἐσκοτισμένη τῇ διανοίᾳ; Τίνα σε ὀνομάσω; Σαδδουκαῖον [ἢ Ἰουδαῖον] ἢ Σαμαρείτην, ἢ τὰ ἀμφοτέρα; Μᾶλλον δὲ Σαδδουκαῖον καὶ Σαμαρείτην. Καὶ οὗτοι γὰρ ἀρνοῦνται τὴν ἀνάστασιν, ὡς καὶ σύ, μεθ' ὧν καὶ τὸ μέρος σου ἔσται, ἐὰν μὴ μετανοήσεις. Ποῖον σκότος ἐκάλυψέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ποία πῆρωσις περιέσχε σου τὴν καρδίαν; Πῶς ἤρπασέ σε ὁ λύκος ἐκ τῆς ποιμνῆς τοῦ Χριστοῦ; Πῶς ὁ λυμαίνων ἐχώρισέ σε τῆς ὀρθοδόξου πίστεως; Ποῖος διδάσκαλος ἐνέβαλεν ἐν τῇ καρδίᾳ σου τοιαύτην βλασφημίαν, καὶ 277 ἀπέσπασέ σε τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας; Πῶς τολμᾷς, ταλαίπωρε, ἀτενίσαι εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπικαλέσασθαι Χριστὸν τὸν ὑπὸ σοῦ ὑβριζόμενον; Ποία παρρησία, ἄθλιε, ὀνομάζεις σεαυτὸν Χριστιανόν; Χριστὸν ἠθέτησας, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐνύβρισας! Πῶς ἐμφανισθῆς τοῖς ἀγίοις Ἀποστόλοις καὶ τοῖς Προφήταις, ἄθλιε, οἵτινες ἀνήγγειλαν ἡμῖν τὴν ἀνάστασιν καὶ εἰς πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς; Πῶς ἄρα τολμήσεις εἰσελθεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἔνθα Ἡσαΐας ὁ προφήτης ἀνακράζει, λέγων· ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις; Ποίῳ προσώπῳ εἰσέλθης εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Χριστοῦ, ἔνθα οἱ Ἅγιοι παρρησία καταγγέλλουσι ἡμῖν τὴν ἀνάστασιν, οἱ Προφῆται κηρύττουσιν, οἱ Ἀπόστολοι παραδίδωσιν, οἱ Εὐαγγελισταὶ εὐαγγελίζονται; Ποίους ὀφθαλμοῖς θεάσῃ τὸ πανάγιον καὶ ἄχραντον σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ τὸν θάνατον σκυλεύσαντος, καὶ τὸν Διάβολον καταπατήσαντος, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάντος, καὶ ζῶν καὶ ἀνάστασιν τῷ κόσμῳ χαρισαμένου; Οὗ πάντες πιστοὶ μεταλαμβάνοντες πίστει βοῶσι· προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. 278 Ἐκεῖ ὁ Παῦλος, ὁ ρήτωρ τῆς εὐσεβείας, μυσταγωγεῖ τοῖς πιστοῖς, λέγων· ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται ἄφθαρτοι. Καὶ πάλιν ἐλέγχων καὶ ἐντρέπων τοὺς λέγοντας ὅτι ἀνάστασις [ἐκ] νεκρῶν οὐκ ἔστιν, ἐπάγει λέγων· εἰ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν. Εὕρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ κηρύξαντες τὴν ἀνάστασιν εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Παῦλος, ὡσπερ διαγελῶν τοὺς τοιούτους καὶ χλευάζων ἔλεγεν· εἰ ὄλως νεκροὶ οὐκ

ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὖριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Εἰ ὅλως, ἄθλιε, ὡς λέγεις, νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, διὰ τί βαπτίζῃ; Διὰ τί λαμβάνῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων; Τοῦτο δὲ γίνωσκε· ἕως οὕτω φρονεῖς, οὐκ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν μεταλαμβάνεις, ἀλλ' εἰς κρίμα καὶ κατάκριμα, καὶ εἰς προσθήκην ἁμαρτιῶν. Εἰ γάρ, ὡς σὺ λέγεις, ἀνάξιε, νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, διὰ 279 τί κοπιᾷς ἐν νηστείαις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν προσευχαῖς; Διὰ τί παρθενία καὶ ἀγῶνες μετὰ δακρύων; Εἰ ὅλως, ἄφρον, νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ Παλαιᾷ καὶ Καινῇ Διαθήκῃ ψεύδη εἰσὶ, καθὼς λέγεις· καὶ οἱ Μάρτυρες πεπλάνηνται παραδῶσαντες τὰ ἑαυτῶν σώματα ἐν τοσαύταις βασάνοις διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν, καὶ πάντες οἱ Ἅγιοι. Ὁρᾷς, ἄθλιε, πόσους Ἅγίους ψεύστας διὰ τοῦ μίαροῦ σου στόματος ἐποίησας; Οὐ μόνον δὲ τοὺς Ἅγίους, ἀλλὰ καὶ τὸν Δεσπότην [τῶν] πάντων τῶν Ἁγίων. Τί ποιήσεις, ἄθλιε, ὅτι πάντων τῶν Ἁγίων ἐχθρὸν ἐποίησας σεαυτὸν καὶ τοῦ Χριστοῦ ἀλλότριον, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα; Τίνα λοιπὸν παρακαλέσεις; Πρὸς τίνα καταφύγῃς; Ἄλλότριον γὰρ σεαυτὸν ἐποίησας καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων. Πῶς οὐκ αἰσχύνῃ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἔνθα Παῦλος βοᾷ, λέγων· ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ 280 οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα; Ποίαις χερσὶν ὑποδέξῃ τὸ τίμιον σῶμα Θεοῦ, καὶ προσαγάγῃ τῷ μίαρῳ καὶ βλασφημῳ σου στόματι, τῷ ὑβρίσαντι τὸν Δεσπότην; Παῦσαι λοιπὸν, ταλαίπωρε, παῦσαι τῆς χαλεπῆς ταύτης [τῆς] βλασφημίας. Παῦσαι ὑβρίζων τοὺς Ἅγίους καὶ τὸν Θεὸν ἀρνούμενος, καὶ λέγων ἅ μὴ δεῖ. Ὁ γὰρ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος. Ἴσως ὁ ἀντιτασσόμενος τῷ Θεῷ τί πείσεται; Ὁ βασιλέως ἐπιγείου κέλευσιν οὐ δεχόμενος οὐ ζωοποιεῖται, ποῖαι κολάσεις δέξονται τὸν ἀπειθοῦντα τὴν τοῦ ἐπουρανοῦ βασιλέως κέλευσιν, τουτέστι τὸ ἄχραντον αὐτοῦ Εὐαγγέλιον; Πῶς βαστάζει ὁ ἀνεξίκακος Θεὸς καὶ μακροθυμεῖ! Πῶς ἀνέχεται καὶ οὐκ εὐθέως ἐμφράσσει τῶν τοιούτων ἀθέων τὰ στόματα! Πῶς ἡ γῆ οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτῆς καὶ καταπίνει τοὺς τοιούτους ζῶντας! Ὁ Κύριος λέγει· ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ σὺ λέγεις, ἀνάστασις [ἐκ] νεκρῶν οὐκ ἔστι. Τῷ λόγῳ Κυρίου ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παρήχθη πάντα <τὰ> ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ὄρατὰ καὶ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχάγγελοι, 281 εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ὡς γέγραπται· οἱ οὐρανοὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ ἐστερεώθησαν καὶ ἡ γῆ ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐστήρικται. Τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ καταχθόνια καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι τῷ λόγῳ αὐτοῦ πείθονται καὶ ὑπακούουσι τρόμῳ, καὶ σὺ ἀπιστεῖς; Οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσαντος αὐτόν! Φοβήθητι, ἄνθρωπε· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἐπιστράφηθι, ἄνθρωπε, πρὸς Κύριον καὶ μὴ ἀθετήσης· ὁ γὰρ ἀπειθῶν τῷ Υἱῷ, οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν. Μὴ οὖν ἀπειθήσης, ἀλλὰ πίστευσον, ἵνα μετὰ τῶν πιστῶν συναριθμηθῇς. Πίστευσον εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν διδάσκαλον παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ ἄκουε αὐτοῦ λέγοντος· ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ <τοῦ> ἀνθρώπου, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Καὶ πάλιν λέγει· ὅταν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι μετ' 282 αὐτοῦ, τότε καθήσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσονται ἐνώπιον αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, δηλονότι τὰ ἐγειρόμενα ἐκ τῶν νεκρῶν. Ἄκουσον πάλιν αὐτοῦ τοῦ Δεσπότητος λέγοντος ὅτι ἀνιστάμενοι ἐκ τῶν νεκρῶν οὔτε γεννῶνται οὔτε γεννῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἴσως ἀρκεῖ ταῦτα; Ἴσως πείσομεν ὑμᾶς ἀποστήναι τῆς

βλασφημίας; Μηδεις οὖν ἀπιστεῖτω τὴν ἀνάστασιν τῶν κεκοιμημένων. Τίς Θεοῦ πιστότερος μάρτυς; Αὐτὸς ὁ Θεὸς μαρτυρεῖ· μηδεις ἀπιστεῖτω, ἀλλὰ πάντες ὁμοῦ συμφώνως ἀναβοήσωμεν εἰς τὸν Κύριον, καὶ προσκυνοῦμεν αὐτῷ, λέγοντες· προσκυνῶ καὶ πιστεύω ἰδεῖν ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Εἶδετε πῶς στρέφεται τις εἰς τὰ ὀπίσω; Πᾶς ὁ φρονῶν τοιαῦτα τὸν Χριστὸν ἀπεδύσατο. Εἰ δὲ τὰ ἐν λόγοις τοιαῦτα, ἄρα τὰ ἐν ἔργοις ὅποια εἰσιν; Ἄπερ ἐὰν θελήσω εἰς μέσον ἀγαγεῖν καὶ πάντα διηγήσασθαι, οὐκ ἀρκέσει μοι ὄλος ὁ χρόνος, ἵνα πάντα διηγήσομαι τὰ ἄτοπα ἀνήχηματα, ἃ καλῶς ἀποταξά 283 μενοι, κακῶς πάλιν ἐνεπλάκημεν· καὶ ἄπερ καλῶς ἐπελαθόμεθα, πάλιν κακῶς ἐμνημονεύσαμεν, στραφέντες εἰς τὰ ὀπίσω· πάλιν τὰ αὐτὰ ἐπελαθόμεθα ἔργα, τὰ τῶν ἀθέων ἐχθρῶν σχήματα καὶ πράγματα καὶ λόγους καὶ ἔργα, ἄπερ αἰσχύνῃ ἐστὶν ἀποκαλύψαι καὶ εἰς μέσον ἀγαγεῖν. Ὡ τοῦ πονηροῦ δαίμονος! Ὡ τοῦ μισοκάλου καὶ μισανθρώπου καὶ ἀκαθάρτου πνεύματος! Πῶς ἕκαστον διὰ τέχνης ὑποσκελίζει, ἀπατᾶ καὶ πείθει! Ὁ Δεσπότης κράζει, καὶ διὰ Προφητῶν καὶ διὰ Ἀποστόλων καὶ διὰ τῶν Εὐαγγελίων, καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι προσέχουσιν. Ὁ Διάβολος καλεῖ διὰ κιθαρῶν καὶ χορῶν, <καὶ> δι' ἄσμάτων δαιμονικῶν, καὶ πλῆθος συνάγει. Ὁ φιλάνθρωπος προσκαλεῖται πάντας καὶ λέγει· δεῦτε πρὸς με πάντες, καὶ οὐδεις ὁ ὑπακούων, οὐδεις <ὁ> σπουδάζων. Ὁ μισάνθρωπος Διάβολος προτρέπεται, καὶ πολλοὶ συντρέχουσιν. Εἰ δὲ ποτε κηρυχθῆ νηστεία ἢ ἀγρυπνία, πάντες ἀτονοῦντες ἀποδύρονται, καὶ ὡς νεκροὶ γίνονται· ἐὰν δὲ μνηυθῆ ποτε ἄριστα καὶ δεῖπνα, καὶ κιθάραι καὶ ἄσματα δαιμονικά, πάντες ἰλαροὶ γίνονται, εὐδρομοὶ, ἐγρήγοροι, καὶ 284 ἀλλήλους προσφωνοῦσι καὶ συντρέχουσι τὸν κακὸν δρόμον, καὶ ἀγωνίζονται τὸν καλὸν ἀγῶνα οὐχ ὡς σεμνοί, ὡς Χριστιανοῖς ἀρμόζει, ἀλλ' ὡς ἐθνικοί· οὐκέτι ὡς Θεοῦ δοῦλοι, ἀλλ' ὡς δραπεταί· καὶ πολλάκις διὰ πάσης τῆς ἡμέρας κοπιῶντες διὰ τὴν κοιλίαν, καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἄπνοι διατελοῦσι ἐπὶ ἀπωλείᾳ τῶν ψυχῶν αὐτῶν, παίζοντες καὶ παιζόμενοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο κερδαίνοντες ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς ἀγρυπνίας, εἰ μὴ μόνον τὸ οὐαί, καθὼς ὁ Κύριος εἶπεν· οὐαὶ ὑμῖν τοῖς γελῶσι νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. Οἱ γὰρ ὧδε μὴ θελήσαντες ὀλίγον πενθήσαι, ἐκεῖ κλαύσουσιν εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Μηδεις πλανάτω ὑμᾶς, ἀδελφοί. Οὐκ ἔστι ταῦτα Χριστιανῶν, ἀλλὰ τῶν ἀπίστων ἐθνῶν, καθὼς εἶπεν ὁ Δεσπότης· μὴ μετεωρίζεσθε· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ποιοῦσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ἐλπίς σωτηρίας, οὐδὲ πόθος τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Ἡμῖν δὲ εἴρηται· μὴ ἀγαπήσητε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν κόσμῳ. Ἐὰν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστὶ. Καὶ ὁ 285 κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Οἴδατε, ἀδελφοί, ὅτι ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Πῶς οὖν ἐνδυσάμενοι τὸν Χριστὸν, τῷ Διαβόλῳ δουλεύετε; Οὐκ οἴδατε ὅτι εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ἐσμεν; Πῶς οὖν τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ φοροῦντες, οὐ τιμᾶτε αὐτήν, ἀλλ' ἀτιμάζετε αὐτήν διὰ τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων; Ὡ πόσων ἀγαθῶν στερούμεθα διὰ ταῦτα τὰ πράγματα; Προσετάχθης, ἀδελφέ, ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖν, σὺ δὲ διὰ τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων τὸν Διάβολον τέρπεις, τὸν δὲ φιλάνθρωπον Θεὸν ἀτιμάζεις. Ἐπετράπη ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι, σὺ δὲ ἀδιαλείπτως μετεωρίζῃ· προσετάχθης ἀρνήσασθαι τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, παραγγελίας ἔλαβες παρὰ τοῦ Δεσπότητος μὴ μετεωρίζεσθαι, σὺ δὲ πρὸς ταῦτα οὐ βλέπεις, ἀλλὰ τὴν ἀκοὴν ἀποστρέφεις· ὕστερον δὲ πικρότερον χολῆς εὐρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαίρας διστόμου. Τοιαύτη γὰρ ἐστὶν ἡ φύσις τῆς ἀμαρτίας· εὐφραίνει μικρὰ καὶ κολάζει μεγάλα· τέρπει πρὸς 286 καιρὰ καὶ κολάζει αἰῶνια. Θέλετε πεῖσαι ὑμᾶς ὅτι εἰδωλολατρία ἐστὶ τὸ παίζειν; Ἄκουσον τί λέγει ὁ Ἀπόστολος· μὴ γίνεσθε εἰδωλολάτραι, καθὼς γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς

φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. Ὅρα οὖν μὴ ποθῶν τὸ παίζειν, εὐρεθῆς ἐκεῖ μετὰ τῶν εἰδωλολατρῶν· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει, καὶ ἕκαστος θερίσει ὃ ἔσπειρε. Βλέπε μὴ ὧδε σπεῖρεις ἀκάνθας, γελοῖα καὶ μετεωρισμούς, καὶ ἐκεῖ θερίσεις δάκρυα καὶ ὄδυρμούς. Πολλὰ ἔχω λέγειν, ἀλλ' οὐ δύναμαι ἄρτι πάντα εἰπεῖν. Τοῦτο δὲ γινωσκέτω ἕκαστος, ὅτι ὤρισεν ὁ Θεὸς καὶ ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἧ κρινεῖ τὸν κόσμον· ἀλλὰ μακροθυμεῖ ὡς φιλάνθρωπος, μὴ βουλόμενός τινα ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρήσει. Ἦξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου, δι' ἣν οἱ οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καθὼς γέγραπται. Καὶ πάντες, κὰν θέλωμεν κὰν μὴ βουλώμεθα, ἐκεῖ ἔχομεν συναχθῆναι παραστησόμενοι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, ὅπου καὶ Ἄγγελοι μετὰ φόβου παρίστανται, ὅπου ἀνοίγονται βίβλοι, ἃς νῦν ἀκούοντες καὶ ἀναγινώσκοντες οὐ παραδεχόμεθα. Ταύτας ἐκεῖ θεασόμεθα ἀνοιγομένας 287 καὶ ἀναγινωσκομένας καὶ κατακρινούσας ἡμᾶς, καθὼς φησιν ὁ Ἀπόστολος· ἐν ἡμέρᾳ ἧ κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου. Καὶ ὁ Κύριος λέγει· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ τὸν κόσμον ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ὁρᾶτε ὅτι κατὰ τὰ Εὐαγγέλια ἔχομεν κριθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Προσέχετε ἀκριβῶς τὰ γεγραμμένα καὶ μὴ καταφρονεῖτε. Οὐαὶ τοῖς ἐνυβρίζουσι τὰς ἱεράς Γραφάς. Πολλοὶ γὰρ εἰσι ματαιολόγοι ἑαυτοὺς φρεναπατοῦντες· οἳ ὅταν ἀκούσωσι περὶ κρίσεως καὶ κολάσεως καταγελῶντες λέγουσι· μὴ ἐγὼ καλλίων εἰμὶ ὄλου τοῦ κόσμου; Ὅπου ὄλος ὁ κόσμος κἀγώ. Ἀπὸ ὄλου τοῦ κόσμου τί μοι ἔχει ἀρμόσαι; Ἀπολαύσω τέως τὰ ἀγαθὰ τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ὡς ὄλος ὁ κόσμος κἀγώ. Εἶτα πληρωθέντος τοῦ ὄρου τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἔρχεται πεμπόμενος Ἄγγελος ἀπότομος, ἀπαιτῶν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν καὶ λέγων· ἐπληρώθη σου ἡ ὁδὸς ἐν τούτῳ τῷ βίῳ. Δεῦρο λοιπὸν εἰς ἄλλον κόσμον· δεῦρο εἰς τὸν ἴδιον τόπον. Εἶτα καταλιμπάνει τὰ τοῦ βίου τούτου τερπνά, ἃ ἐδόκει αἰωνίως ἐντρυφᾶν, καὶ ἀπέρχεται συρόμενος ὑπὸ ἀγγέλων πονηρῶν εἰς τὸν τῆς κο 288 λάσεως τόπον· καὶ ἰδὼν αὐτὸν τρομάσει καὶ τύψει τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον ταῖς χερσίν, καὶ περιβλεψάμενος ὧδε κάκεϊ, ἐκφυγεῖν βουλόμενος, οὐκ ἔνι γὰρ πῶς ἐκφυγεῖν, διότι κατέχεται ἀσφαλῶς δεδεμένος ὑπὸ τῶν ἀπαγόντων. Τότε λέγουσιν αὐτῷ οἱ κατέχοντες ἄγγελοι· τί δειλιάς, ἐλεεινέ; Τί ταράσσει; Τί λυπεῖ σε; Τί φοβεῖς, ἄθλιε; Τί τρέμεις, ταλαίπωρε; Σὺ ἑαυτῷ ἠτοίμασας τὸν τόπον τοῦτον, σὺ θερίσον ὃ ἔσπειρας. Ἦκουες περὶ τῶν φοβερῶν κολάσεων, καὶ καταγελῶν ἔλεγες· ὅπου ὄλος ὁ κόσμος κἀγώ, καὶ ἄρτι τρέμεις; Οὐκ εἶ μόνος· μὴ ὀκλάζης· ὅπου ὄλος ὁ κόσμος καὶ σύ. Εἶτα εἰσελθὼν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος, καὶ πικρῶς βασανιζόμενος, ἄρχεται οἰκτρὰς ἀφιέναι φωνὰς καὶ παρακαλεῖν τοὺς ἐπὶ τῆς κρίσεως ἐφεστῶτας, ἵνα τύχη ἀνέσεως κὰν μικρόν. Καὶ ἀποκρίνονται αὐτῷ· τί βοᾶς; Μὴ σὺ κρείττων εἶ τοῦ κόσμου; Ὅπου ὄλος ὁ κόσμος καὶ σύ, καθὼς καὶ ἔλεγες. Καὶ τότε στενάξας ἐκ βάθους τῆς καρδίας λέγει· καὶ τί μοι ὠφέλησεν ὄλος ὁ κόσμος; Οὐαὶ μοι ὅτι ἠπατήθην καὶ ἐνεπαίχθην. Δικαία ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ. Νῦν ἔγνω ἐγὼ ὃ ἄθλιος ὅτι ὃ σπεῖρει ὁ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει, καὶ ὃ 289 δήσει φορτίον, τοῦτο καὶ βαστάσει. Οὐαὶ μοι, ὅτι ἤκουσα, καὶ οὐ παρεδεχόμην. Πόσους ἀγωνιζομένους ἔβλεπον καὶ ἀγρυπνοῦντας καὶ νηστεύοντας καὶ ἐλεοῦντας, καὶ πάντας ἐλοιδόρου καὶ ἐχλεύαζον! Πόσους ἐθεώρου πενθοῦντας καὶ κλαίοντας, καὶ πάντας κατεγέλων! Οὐαὶ μοι, ὅτι ἐνεπαίχθην. Συμφέρον γὰρ μοι ἦν ἑκατὸν ἔτη πενθῆσαι καὶ κλαῦσαι καὶ νηστεῦσαι, καὶ μᾶλλον καὶ λίθους μασήσασθαι, καὶ μὴ λαχεῖν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. Τίς δώσει μοι καιρὸν μετανοίας τρεῖς ἡμέρας ἐκείνου τοῦ αἰῶνος, ὃν κακῶς ἐδαπάνησα ὁ ἄθλιος; Ἄλλ' ἡ πανήγυρις ἐλύθη, καὶ οὐκέτι ἐστὶ μετανοίας καιρός. Καὶ τὰ τοιαῦτα ἐροῦσιν ἐν τῇ κολάσει οἱ ὧδε χλευάζοντες τὰς ἱεράς Γραφάς. Φοβηθῶμεν οὖν τὴν ἀπειλὴν ἐκείνων τῶν κολάσεων, καὶ παυσώμεθα τοῦ ἀτιμάζειν Θεόν· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.